

Metodstöd för utveckling av kunskapsmiljöer

AKADEMISKA HUS

Ett strukturerat samtal om kunskapsmiljöer

En viktig pusselbit i skapandet av attraktiva lärosäten och campus är att på ett genomtänkt sätt kunna beskriva och analysera miljöerna. Vad är det som gör en kunskapsmiljö mer attraktiv än en annan? Akademiska Hus har utvecklat ett metodstöd för det strukturerade samtalet om vägen till världsledande kunskapsmiljöer, med särskilt fokus på den byggda miljön.

Framtidens framgångsrika kunskapsmiljöer har väl utvecklade platser där människor fritt kan mötas och utbyte av idéer och stimulerande diskussioner ges plats under stora delar av dygnet. Platser där människor möts.

Som aktiva partners och experter på kunskapsmiljöer vill vi på Akademiska Hus gärna föra ett fördjupat samtal med våra hyresgäster och övriga samarbetspartners om hur vi tillsammans, på bästa sätt utvecklar dessa platser.

Det finns en lång tradition av att planera, beskriva och utvärdera funktionsbestämda verksamhetslokaler som lärosalar, laboratorier och liknande. Men det behövs också metodstöd och verktyg för att utveckla, utvärdera och samtala kring andra avgörande delar av ett campus, vid sidan av de funktionsstyrda.

Det metodstöd som presenteras i denna skrift vill vi använda när vi planerar och utvecklar kunskapsmiljöer, men också för att på ett mer systematiskt sätt utvärdera det vi ser vid studiebesök i Sverige och runt om i världen. Vi vill gärna använda metodstödet i en utvecklande och energigivande dialog med våra hyresgäster och andra intressenter när vi tillsammans bygger vidare på Sverige som en framgångsrik kunskapsnation.

ATT BETRAKTA STRUKTURERAT

Det handlar, enkelt uttryckt, om att hitta begrepp och en tankemodell som stödjer ett strukturerat sätt att betrakta kunskapsmiljöer. Genom detta kan fördjupade samtal föras och utvecklingsarbetet därmed främjas.

Vi fokuserar i vår modell på platser för möten, ett begrepp som är centralt när vi är med och utvecklar morgondagens framgångsrika lärosäten.

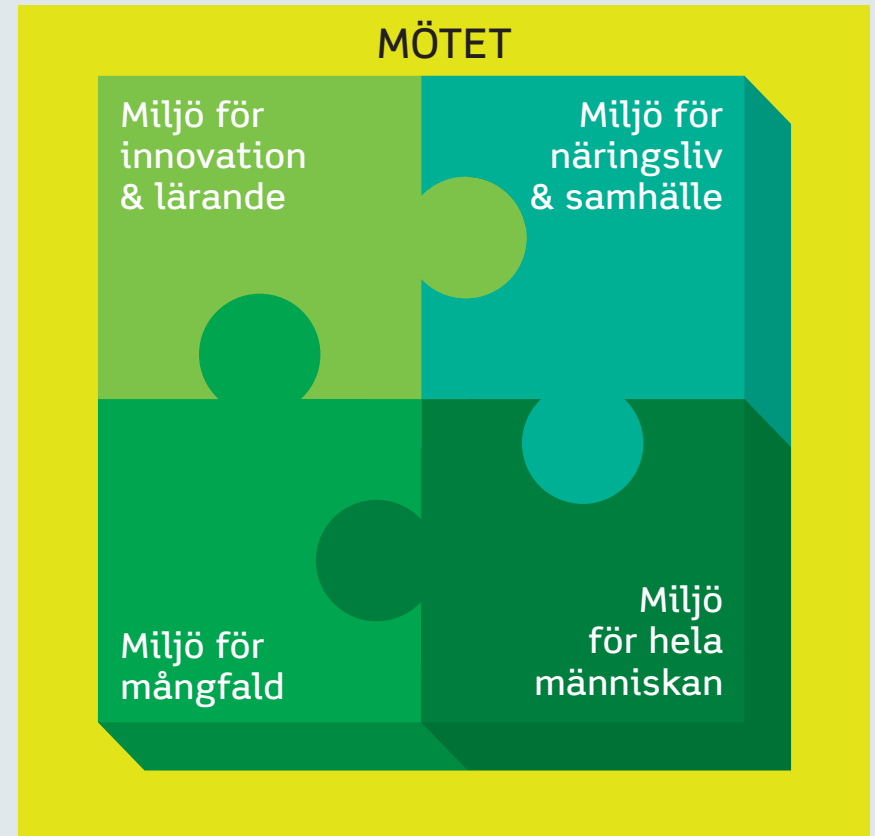
Fyra kriterier

För att fånga upp de aspekter som bidrar till att forma framgångsrika kunskapsmiljöer har vi definierat fyra viktiga dimensioner - vi kallar dem för **våra fyra kriterier**:

- Miljö för innovation och lärande
- Miljö för näringsliv och samhälle
- Miljö för mångfald
- Miljö för hela människan

Vi ser dessa fyra kriterier/dimensioner som pusselbitar som går in i varandra och som tillsammans utgör grundelement i en attraktiv kunskapsmiljö.

De fyra redovisade kriterierna är huvudgrupper där det inom varje grupp kan ges möjlighet att beskriva mer specifika funktioner. För många platser går det att hitta andra aspekter på nyttjandet av miljön än de som normalt fångas in i en funktionsbeskrivning. Detta kan till exempel gälla caféer som å ena sidan fyller ett funktionellt behov, är en del av »hela människan», och å andra sidan kan vara en central mötesplats och en »miljö för innovation och lärande».

Två perspektiv

Vid en analys av ett aktuellt område – ett helt lärosäte, ett campusområde eller en specifik byggnad – studerar vi de fyra kriterierna utifrån två **perspektiv**:

DEN FYSISKA MILJÖN:

Hur bedömer vi att den fysiska miljön i det vi studerar stödjer eller hindrar ett fritt, inspirerat och kreativt utövande av vart och ett av våra fyra kriterier?

Kan de fysiska faciliteterna funktionellt, kulturellt eller på annat sätt stödja och utveckla dem?

ANVÄNDNING/FÖRHÅLLNINGSSÄTT:

Fysiska åtgärder kan inte ensamma åstadkomma förändringar i beteende eller handlingssätt utan måste sättas i ett sammanhang där de svarar mot ett behov eller en efterfrågan och stöds genom befintlig verksamhets tydliga ledning och förhållningssätt. Vi sammanfattar det i ordet »användning» – som är det andra perspektiv vi sätter på våra fyra kriterier.

Hur lyfts miljön, dess funktioner och möjligheter till olika sorters utövande fram rent kommunikativt? Det gäller både hur funktioner synliggörs för den som vistas i miljöerna och hur informationsmaterial, reklammaterial med mera utformas för att stimulera till att dessa används.

- Olika miljöer kan utvärderas utifrån valda kriterier och utifrån hur miljöerna används.
- Utvärderingen kan omfatta ett helt campus, ett delområde eller en enskild byggnad.
- Resultatet kan ställas samman grafiskt så att utfallet av värderingarna för den fysiska miljön, respektive användnings/förhållningssättet överlappar varandra och ger en bild av om och i så fall hur de två perspektiven samverkar. Det kan också bestå i en kvalitativ beskrivning eller annat underlag för diskussion etc.
- Målet för Akademiska Hus har varit att modellen och kriterierna skall kunna fungera som ett underlag för gemensamma diskussioner kring utvecklingsplaner och strategier i det löpande utvecklingsarbetet som sker tillsammans med våra lärosäten.

1. Miljö för innovation och lärande

Detta första kriterie kännetecknas av mötet mellan människor och utbyte av idéer som inspirerar till kreativa processer. Möjlighet att visa eget arbete och ta del av andras. En inbjudande och tillåtande miljö som inte står i vägen för den fria tanken.

FYSISK MILJÖ:

Utveckla genom att: Skapa öppna arenor, »skyltfönster», framskjutna och synliga mötesrum eller gemensamma verkstäder. Gestalta kreativa arbetsplatser och lärmiljöer, välutformade entréer, trapphallar etc som inspirerar och stödjer idéutbyte. Planera rum som är särskilt lämpade för utbyte av idéer, däribland neutrala projektrum med plats att arbeta fram och visualisera tankar och idéer. Det ska finnas miljöer med förväntningar på innovationer och arkitektur och logistik som främjar spontana möten. Miljöer får gärna vara blandade med närhet/tillgång till olika kompetenser.

ANVÄNDNING/FÖRHÅLLNINGSSÄTT:

Utveckla genom att: Medvetet arrangera möten och arbete kring »scener« och öppna miljöer. Ge status åt sceniska händelser. Utveckla arbetsmetoder som innefattar att den fysiska miljön används. Visa upp goda exempel. Informera om vilka möjligheter som erbjuds i nyttjande av framskjutna rum.

2. Miljö för näringsliv och samhälle

Det andra kriteriet framhåller miljöer för direkta kontakter och samarbete med näringsliv och med samhället i övrigt.

FYSISK MILJÖ:

Utveckla genom att: Ge näringsliv och samhälle plats på eller i omedelbar anslutning till campus. Förlägga olika typer av arbetsplatser nära varandra. Skapa fysiska miljöer som attraherar och motiverar även icke akademiker att besöka campus. Stärka den fysiska miljön med stråk och mötesplatser som kopplar samman och möjliggör utbyte.

ANVÄNDNING/FÖRHÅLLNINGSSÄTT:

Utveckla genom att: Synliggöra, säkra och stimulera samarbeten. Ta initiativ till möten. Underhålla en kultur som uppmuntrar och gynnar samarbeten och kontakter.

3. Miljö för mångfald

Vårt tredje kriterie fokuserar på plats för människor med olika egenskaper, förutsättningar och livserfarenheter: socialt, etniskt och kulturellt. Det premierar öppenhet för människor med varierande bakgrund, internationella kontakter och fria tankeutbyten över gränserna. En framgångsrik kunskapsmiljö gynnas av ett arbetsklimat där alla människor ges möjlighet att komma till sin rätt.

FYSISK MILJÖ:

Utveckla genom att: Uppmuntra miljöer som är tillgängliga för olika grupper och människor och som visar spår från många och mycket. Miljöerna ska vara variationsrika med plats för det oväntade och fria från strikta koder.

ANVÄNDNING/FÖRHÅLLNINGSSÄTT:

Utveckla genom att: Bejaka öppenhet och acceptans där människors olikhet ses som en tillgång. Uppmuntra till möten och samutnyttjande. Vara vaksam på grupper som isolerar sig. Visa på resultat som åstadkommit tack vare tvärvetenskapligt samarbete och/eller mångfald i konstellationer. Stimulera till ett utbud i service som bejakar mångfald. Se mångfald i verksamheten som en viktig demokrati- och jämlikhetsfråga.

4. Miljö för hela människan

Det fjärde kriteriet utgår från erbjudande om ett helhetskoncept. Inom campus ska många av människans behov inom eller i anslutning till området kunna tillfredställas. Campus ska vara attraktiva besöksmål även utanför den normala vardagen.

FYSISK MILJÖ:

Utveckla genom att: Tillhandahålla ett brett serviceutbud för studenter och personal – »24-timmars campus» med attraktiva mat- och fikaställen och med kvalitet och omsorg i fokus. Planera för bostäder på eller i anslutning till campus. Erbjuda arenor för kultur, fysisk aktivitet och friskvård, även spontant i det offentliga rummet. Erbjud platser för reflektion, rekreation och avskildhet.

ANVÄNDNING/FÖRHÅLLNINGSSÄTT:

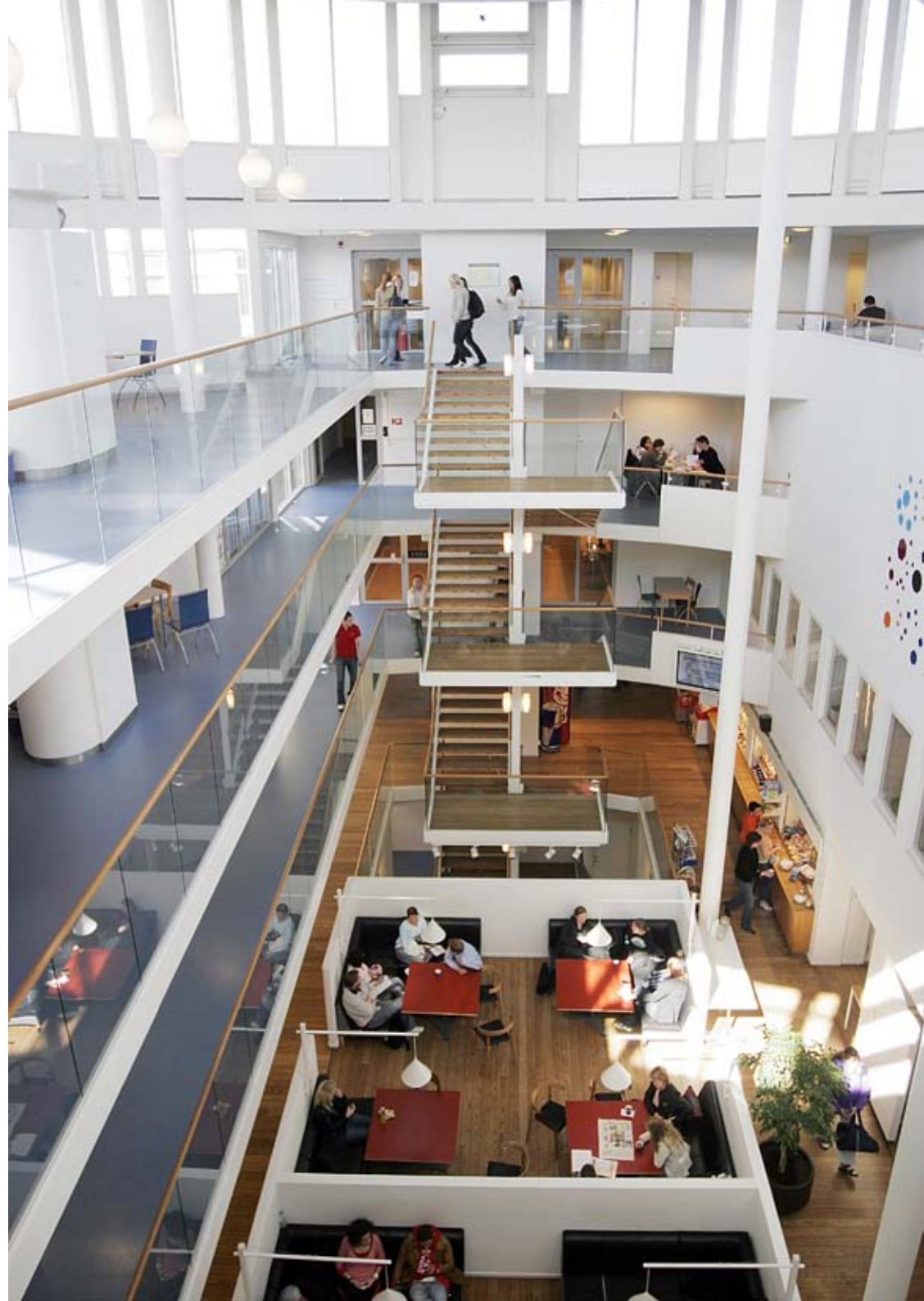
Utveckla genom att: Säkerställa ett brett utbud av service och faciliteter utanför den traditionella verksamheten med ambitionen att leverera god kvalitet och attraktivitet, inte enbart »försörjning». Bjuda in även personer utanför akademien att använda faciliteterna. Ställa i ordning olika typer av studie- och arbetsplatser och kommunicera en generös användning. Informera anställda och studenter om tillgänglig service, rekreation, kultur etc. Marknadsföra campusområdets faciliteter och service som attraktioner för det omgivande samhället.

Bakgrundsfakta

I arbetet metodstödet har vi tagit hjälp av en jämförande studie utförd av danska Universitets- och Byggningsstyrelsen. I studien listas ett antal framgångskriterier för universitetsmiljöer. Dessa kriterier har tillsammans med olika företrädare för universitetsvärlden analyserats, värderats och diskuterats vid en workshop, arrangerad av Akademiska Hus. Resultatet från denna workshop har bearbetats och kriterier och metod har därefter testats och ytterligare förfinats.

Något som i hög grad påverkar utformningen av en campusmiljö är ett lärosätes själ och hur lärosätet vill uppfattas. För att rätt tolka och utvärdera kunskapsmiljöerna är den identitet som lärosätet vill bli förknippad med en viktig bakgrundskunskap. Avsikten är att kriterierna ska kunna anpassas efter och följa den identitet som valts, inte att ifrågasätta denna.

Akademiska Hus är, som fastighetsbolag, helt och hållet inriktat på att skapa, utveckla och underhålla miljöer för forskning och högre utbildning. Vi vill med denna skrift nå ytterligare ett steg mot att fysiskt gestalta och utveckla miljöer utifrån de relativt svåra och abstrakta begrepp som används för att definiera och diskutera framtidens kunskapsmiljöer.

Akademiska Hus
Box 483
Stampgatan 14
401 27 Göteborg
Telefon: 031-63 24 00

info@akademiskahus.se
akademiskahus.se

AKADEMISKA HUS